

11. november Ludovicus princeps Badensis szállott Enyeden táborával.

15. aprilis. Pie in domino denatus est Princeps Transylvaniae Michael Apafi senior.

21. augusti verte meg Tökölyi Imre Heusler és Teleki táborát a Barczán, holott Teleki Mihály elveszett Heusler rabbá esett.

Anno 1691.

Inchoavi hunc annum laetus sed ecce instant tristia, nam 7. januar uxor mea dilecta graviter aegrotare coepit ex maligna dysenteria, quam inter acerbissimos dolores protraxit usque ad 2. martii, quando hora 7 matutina magno mei meorumque luctu post se relicto ad plures abiit, sepulta 4. mart. concionem doctam habuit Clariss. et reverendiss. D. Andreas Bajcsi ex proverb. 14. 1.

KONCZ JÓZSEF.

EGY BECSES KOSSUTH EREKLYE.

Nagyon érdekes, a szabadságharcot közvetlenül megelőzőtt évek hirlapirodalmának történetéhez, valamint Kossuth életrajzához is igen fontos, s amennyire tudom, egészen ösmeretlen adat került kezeim közé. Az irat az Országos Levéltár magyar udvari kancelláriai osztályából való (Conc. Exp. 3651/1844), s egy *Kossuth Lajos által elejétől végig saját kezével írott előfizetési programm*. Ugyanis 1844-ben, mikor már Kossuth a Landerer Pesti Hirlapját negyedfélévig szerkesztette volt, s kiadójával meghasonlott, »*Budapesti Évlapok*« czímen a maga kiadásában és szerkesztése mellett akart egy hetenkint hatszor, négyszer, vagy legalább is kétszer megjelenendő lapot kiadni, s erre nézve engedélyért folyamodott a királyhoz. Maga a folyamodvány nincs meg az iratok között, csak a programm, mely szórul szóra itt következik.

BUDAPESTI ÉVLAPOK

czímű

Politikai és társadalmi Hirlap

Programmája

szerkeszti és kiadja Kossuth Lajos.

Három éven túl szerkesztém a Landerer Lajos úr által kiadott »Pesti Hirlap«-ot, s ezen idő alatt a magyar közönségnek minden körülmények s viszonyok közt annyi részvételével vala szerencsém találkozni, hogy most, midőn közönség elibe nem tartozó magány okok miatt a köztem, s a Pesti Hirlap kiadó tulajdonosa között létezett viszony megszakadván, én azon három és fél évig általam szerkesztett időszakos lapotól

visszalépek, Ő cs. kir. Felsege kegyelmes engedelmével *ennagam mint kiadó tulajdonos egy új political s társadalmi hirlapot alapítok, s azt folyó 1844-dik évi július kezdetén »Budapesti Évlapok«* czímmel *saját szerkesztésem alatt meg is indítom*; a közönségnek irántam mutatott részvétét nem eléggé méltányolnám, ha régi szokás szerint dagályos hitvallásokkal ügykezném figyelmet s pártfogást nyerni vállalatomnak.

Elég legyen tehát száraz röviden, de tiszteletteljesen jelentenem, hogy a nemzet és kormány közt naponkint erősödő bizodalom már huzamos idő óta azon örvendetes körülményt engedvén a királyához, alkotmányos élethez, s nemzetiségéhez hű magyarnak tapasztalnia, hogy a kormány mind törvényszerűségben elég erősnek, mind érettségben eléggé haladottnak tartaná a magyart, miszerint a kellő korlátoknak tiszteletben tartása, s a fenálló garantiák mellett a nyilvánosságot és eszmezerét egyik alkotmányos véleményfelekezettől sem tagadná meg; ennek következtében Ő cs. kir. Felsege nekem is egy political s társas életi magyar hirlap kiadhatását kegyelmesen megengedni méltóztatott.

Hirlapom, melyet a folyó év második felében az az július hónapban indítandok meg, melyre tehát ezennel előfizetést nyitok »*Budapesti Évlapok*« czím alatt fog megjelenni. Tárgyai lesznek a nemzet közéletéből merített, s azt érdeklő mindennemű political s társaséleti tudósítások, értekezések, s korszerű political kérdések fejtegetései; de azon meggyőződéstől vezéreltetve, hogy egy nemzet political élete a társaséleti közviszonyokkal sokkal lényegesebb kapcsolatban van, mintsem hogy a politicán kívül még igen sok egyéb nem volna, mi a nemzet civilizációját, s szellemi és anyagi fejlődését s előmenetelét részint föltételezi, részint jellemzi; a *Budapesti Évlapok* mindezekre gondos és folytonos figyelmet fordítandnak. Lapjaim tehát úgy a honi literaturának, mint az érdekesb s tanulságosb külföldi ismertetésének állandó rovatot nyitandnak, a földművelést, ipart és kereskedést folytonos figyelemmel kísérendik, s a közönséget e részben is minden előfordulandó hasznos és nevezetes körülményekről tudósításokkal, s útmutatásokkal ellátandják; a nemzetek jólétében oly nagy szerepet játszó realis tudományok időszakonkénti haladásával, a nevezetesebb találmányokkal, s tüneményekkel megismertetendik; a honi statisticához, — melynek hiányait minden nap sajnosabban érezzük, — adatokat gyűjtendek; s tanulságosan összeállítandják, a nemzeti erkölcsiséget minden közérdekű jelenségeiben folytonos figyelemmel kísérendik; s általában oda lesznek irányozva, hogy a törvényszerűséget, civilizációt, szellemi kifejlést, s anyagi jólétet tehetségünk szerjnt előmozdítsák; a közszellemet, s nemzeti érzelmeket, a királyi Felség iránt hűséget, és ragaszkodást, a hon iránt meleg cselekvő szeretetet ápoljanak, erősítsenek. — És mivel minden nemzet, bármi névvel nevezessünk is, az emberiségnek testvér családja vagyunk, s így a külföldi dolgok alapos ismeretét elszigeteltség, s káros hátramaradás nélkül egy nemzet sem nélkülözheti, a külföldi történeteknek hiteles kútfők utáni bő alapos ismertetésére nagy és folytonos gondot fordítandnak. Különben pedig a közhivatalokrai kinevezéseket, s megtiszteltetéseket, a császári kir. hadsereg-

beni előléptetéseket, nevezeteseb egyének halálozását szintúgy közlendik, s a csődök s váltótörvénytörvényeségi idéztetések ingyen híresztelésén kívül mindenemű hirdetések jutányos szabott árért fölveendek.

A journalistikai pályára nem ismeretlen ujoncz gyanánt lépek fel. A különbség multam és jövendőm között csak az, hogy *ekkorig más hírlapját szerkesztém, jövendőben magamét fogom*. Elveim, s gondolkozásom a közönség előtt ismeretesek. Elvhűség, következetesség és loyaltás lesz, mint eddig volt, vezéricsillagom.¹

Hírlap-szerkesztési tapasztalásaim s összeköttetéseim reménylenem hagyják, hogy tudósításaimra nézve gyorsaságban, s hitelességben egy versenytársam sem előzend meg. Egyébiránt változhatlan szabályul tűztem ki, hogy minden legkisebb tudósítást vagy értekezést, szóval akárminemű közlést, mellyet a *Budapesti Évtlapok*ba fölveendek, ivenkint 40 pft tiszteletdíjjal honorálandok, (mi azonban körülmény szerint a nagyobb díjazást is ki nem zárja) s évnegyedenként kinek kinek fölvelt közléseit egybe számítván, az illető tiszteletdíjt dolgozó társaimnak kezökhöz szolgáltatom, kinek kinek szabadságában állván, azt cikke megjelenésekor azonnal is fölvenni. Gonddal valék pedig a szerkesztőségi segéd személyzetet akkint rendezni, hogy szerkesztőségem, s felügyelése alatt minden specialis rovat szakértő jeles egyéniséggel ellátva legyen; s kinek kinek hozzám intézendő levelére *azonnal* határozott válaszszaal is szolgálhassak; mit ekkorig, míg a Pesti Hírlapot szerkesztém, tömérdek materialis munkának személyemben egyesülése miatt nem teheték.

Megjelennek a *Budapesti Évtlapok* hetenkint 6-szor, vagy 4-szer, vagy 2-szer, ugy mint minden . . . napon, mindig legalább . . . a többi magyar hírlapokénál jóval nagyobb iven, könnyen olvasható tömött betűkkel.

Egy példánynak félévi előfizetési díja helyben Budapesten házhöz küldéssel . . . frt . . . kr., postán küldve . . . frt . . . kr. Egész évre helyben . . . frt . . . kr., postán küldve . . . frt . . . kr. Előfizetni lehet nálam (Pest utca szám alatt) a *Budapesti Évtlapok* szerkesztő s kiadó hivatalában, (s az itt előfizetett példányok rendességéért leginkább kezeskedem) — valamint N. N. uraknál és minden postahivataloknál; mellyeknek, valamint a többi megkeresett előfizetőséggyűjtőknek tiszteletdíjul minden példány után ajánlok.

Hirdetéseknél egy negyedhasábú sorért apró betűkkel csak . . . pengő kr. számítatik.

»Egy nemzet életében több színvegyület, s több árnyéklat van, és egymás mellett mindenik megfér« mondám ezelőtt 3¹/₂ évvel; ezt mondom most is, s a legtisztább akaratul lépek versenyre pályatársaimmal. Költ Pesten napján 1844.

Kossuth Lajos

mint a »*Budapesti Évtlapok*«
politikai s társadalmi hírlap kiadó-szerkesztője.

¹ Ezt az egész kikezdést valaki — valószínűleg az előadó — körül vöröspajbaszozta, s az »*elvhűség, következetesség*« szavakat egyszer, a »*loyaltás*«-t kétszer is aláhúzta.

A program egy nagy ívnek három oldalát tölti meg a Kossuth szerző és jellemzetes írásában, melyben egy törlés vagy igazítás sincsen. Látnivaló, hogy a programban Kossuth úgy beszél, mintha már az engedélyt a lapkiadásra megkapta volna. Ez igen természetes, mert csakis ez esetben — az engedély megnyerése után — került volna ez irat a közönség elé, s a szerint amint hetenként hat, négy, vagy két számot engedélyeztek volna, töltötte volna ő ki a most a lap ivszámára, megjelenési idejére, árára stb. vonatkozó üresen hagyott helyeket. Csakhogy az engedély megkapásának még nagyon hosszú volt az útja.

A Kossuth folyamodványának egyik mellékletét képezte az a szintén az akták között levő bizonyítvány, melyet a Nyáry Pál, mint akkori megyei főjegyző aláírásával és valószínűleg fogalmazványában is, Pest-megye adott ki Kossuthnak, annak bizonyására, hogy rendelkezik a hirlapkiadás biztosítására megkivántató vagyonnal. Az okmány — mely érdekességben vetekedik a programmal, s szép bizonyítványa annak, milyen nagyra tartotta a megye Kossuthot — itt következik szószerint:

550/1844.

Mi

Pest, Pilis és Solt

törvényesen egyesült Vármegyék Rendei adjuk tudokra e jelenvaló leve-lünknek rendében mindeneknek, a kiknek illik, hogy minekutána dicső-ségesen országoló kegyelmes koronás Fejedelmünknek szolgálatját, a közjót, és ezen Vármegyék egyéb dolgaikat érdeklő tárgyaknak folytatások és elintéztetések végett a mai alól megiratott napon s helyen egybegyüle-kezőn kis gyűlést tartottunk volna: akkor folyamodott előnkbe udvardi Kossuth Lajos úr, azt kérvén: hogy miután legfelsőbb helyen kegyelmes engedélyezést szándékozik kieszközölni egy politikai és társadalmi hir-lapnak »Buda-pesti Évtalpakok« cím alatt saját tulajdonául kiadhatása, s folyó évi Julius kezdetén ön szerkesztése alatti megindítására; a hirlapkiadás engedélyezésénél pedig bizonyos biztosítási érték kimutatása szokott megkivántatni; ennél fogva részére arról, hogy megyénkbe keblezett Tinnye helységben s hozzá tartozó Jászfalusi pusztán, és Úny helységben ez előtt két évvel 12,000 pengő forinton örök vallásilag szerzett, s azóta általa tetemes befektetésekkel s javításokkal becsben, értékben növelt nemesi valóságos fekvő birtoka van, s reá semmi adósság sincs betáblázva, hiteles bizonyítványt adatnánk.

Melly ebbeli előterjesztésből megértvén, hogy folyamodó úr, ki mint a »Pesti Hirlap« eddigi szerkesztője azon nagy kérdések fejtegetésében, melyek honunk felvirágoztatását szívén hordozó kegyelmes Fejedelmünk által jelen országgyűlés feladatául kitűzve, a törvényhozó testületet fog-lalkodtatják, szerencsés tapintattal, fáradhatlan buzgalommal és kedvező sikerrel járt vala el e pályán, mellyen már eddig is olly nagy érdemeket szerzett magának, ezentúl is nem csak megmaradni, de mint önállású hirlapkiadó és szerkesztő munkálkodási körét a közjó érdekében még szélesbre terjeszteni szándékozik: igazságos kérelmét teljesíteni annál készebbek vagyunk, mivel meggyőződésünk szerint, honunk átalakulási jelen korszakában a törvényhozás útján teendőik iránt szétágazó eszmék-

nek előleges megvitatása, tisztába hozatala, s azoknak lehetőképi összpontosítása mellőzhetlenül szükséges; s ez legsikeresebben az időszaki sajtó útján, s oly terjedt ismeretekkel s tárgyavatottsággal bíró, szilárd jellemű, s tiszta keblű férfi által, minőnek magát folyamodó úr a haza előtt tetteleg bizonyítá, eszközölhető.

Minek következtében folyamodó úr hirlap-kiadási szándékát részünkről általános helyesléssel fogadván, s ezennel abbéli őszinte óhajtásunkat nyilvánítván, hogy — a min különben sem kételkedünk — az e részben kívántató legfelsőbb kegyelmes engedélyezés hozzájárultával közérdekű czélzatát valósíthatta; az ez alkalommal eredetiben előmutatott 1842 Mártius 7-én az ország kisebb cancelláriája előtt költ örökvallású okirat, illető szolgabíránk hiteles jelentése, s jegyzőkönyveink nyomán hiteles bizonytságot teszünk a felől: hogy folyamodó udvardi Kossuth Lajos úrnak Megyénkbe keblezett Tinnye helységben s ahhoz tartozó Jászfalusi pusztában, nemkülönben Úny helységben 12,000 pengő forinton örökvallásilag szerzett, s általa több ezerekre menő javításokkal becsben s értékben növelt nemesi valóságos birtoka van, s reá e mai napig semmi adósság sincs betáblázva. — Miről megyénk hiteles pecséte alatt kiadtuk jelen bizonyító levelünket; a köz igazság is úgy hozván magával.

Költ az ezernyolczszáz negyvennegyedik évi Február tizenötödik napján Pesten tartatott kis gyűlésünkből.

Olvasta és kiadta a fentiszteelt Megyék főjegyzője

(P. H.)

Nyáry Pál s. k.

A kancellária Kossuth folyamodványát a szokásos módon véleményezés végett a helytartótanácsához küldte le, s a kapott választ 1844. szept. 13-diki ülésében vette tárgyalás alá, fölterjesztést tévén e tárgyban a királyhoz. Az ülésen Mailáth kancellár elnökölt, jelen voltak még br. Bedekovich alkancelláron kívül: Teleki, Bartal, Kussevich, Stettner, Platthy, Beöthy, Lónyay, Czillich, Torkos és Szögyény tanácsosok. Ez utóbbi referált. A fölterjesztésben — mely maga egy terjedelmes latin opus, 15 írott iv, s a hivatalos körök gondolkozásmódját pompásan illusztrálja, — el van mondva, hogy időközben Kossuth maga kérte, hogy tervezett lapjának czimét »*Évlapok*«-ra egyszerűsíthesse.

A helytartótanács Kossuth kérvényét a központi cenzori kollégiummal egyesített kebelbeli közoktatásügyi bizottságnak adta ki, mely a következőkép nyilatkozott:

A folyamodványnak azt az érvét, hogy szükséges mikép alkotmányos országban minden politikai véleménynek meg legyen a maga közlönye, a bizottság nem tartja megállhatónak, mert már eddig is képviselik e véleményeket a meglevő lapok, és pedig a vidékieket és az idegen nyelvűeket nem is említve a: *Nemzeti Ujság*, *Hírnök*, *Világ*, *Jelenkor* és *Pesti Hirlap*. Ellenben kétségbe vonja, hogy hasznos dolog lenne, ha annak a véleménynek, mely a »közügyeket radikális szerekkel akarja orvosolni« külön közlöny engedélyeztetnék. Hosszú gyakorlatára támaszkodva attól is tart a cenzori kollégium, hogy ha a Pesti Hirlap is meg-

tartja eddigi színezetét, s az új lap is a radikális irányt vallja, a két közlöny természetes versenyében egymást tüzelve, minden jog és mérséklet határát nem fogja-e tullepni e versengésben? Ez pedig — eltekintve attól, milyen károkat okozhat különben is, — a cenzori kollégiumnak most is ezer baját ugyan tetézni fogná. Mert most, midőn »az újitóknak rossz vére nemcsak minden cikkbe, de azoknak minden szavába be van csöpögtetve,« ezt a bajt irtani másképp nem lehet, mintha egész cikkeket törül a kollégium, sőt egész lapszámokat elnyom és ez igen rossz hatást tesz a közönségre. Már pedig kétségtelen a folyamodónak önönbevallásából, hogy ő ilyen irtandó elveket szándékozik terjeszteni. A programból az is kitűnik — folytatja a kollégium — hogy a lap kivétel nélkül minden fajta cikket akar közölni, még talán vallásos vagy hitbölcséleti vitatkozásokat is; ha ez megengedett, a cenzúra azokat sem törölheti ki azzal az indokolással, hogy nem a lapba való. Már pedig az ilyes cikkek közölhetők ugyan szakközlönyökben, de az egész közönséghez szólókban nem tűrhetők. Ha hatszor hetenként, vagy csak négyszer is jelennék meg a lap, ez a cenzorokra, kik munkával most is túl vannak halmozva, új terheket, s talán elviselhetetleneket róna, mert nagyon is meg kell gondolniok, mit adhatnak ki, mit nem, s negyedfél évi tapasztalásuk megokosította őket arra nézve, *milyen nehéz a megcenzurázása annak, amit ez a szerkesztő ír.* Ennélfogva a cenzori kollégium a kérelem elutasítását javasolja.

A kollégium véleményével sokban egyezik a helytartótanácsé is. Előmeri, hogy a cenzorok már is túl vannak halmozva munkával, s azért szaporítani kell a számukat. Ő sem tartja jónak, hogy a politikai lapok megszorodjanak, mert az új lapok vagy új nézeteket propagálnak, vagy a régiakat csavarják roszt, s mindezzel csak az éretlen tömeget izgatják. Ő se barátság, hogy szabadság adassék a lapoknak mindenféle cikkek közlésére, mert visszaélnék a szabadsággal. Bujtogató eszméiket majd ártatlan szépirodalmi, kereskedelmi vagy ipari cikkek köntösében csempészik be, majd történelmi események elbeszélésének, magánleveleknek, költeményeknek, vagy szatiráknak álörvezője alá bujtatják, s nem tekintve milyen bajokat okozhatnak ezzel, így támadják folyton a meglevő állapotokat. Ha pedig megszorítják őket, az engedélyben adott általános szabadalmukra hivatkoznak, mely semmiféle cikket nem zár ki. Ajánlja tehát, hogy ezentúl ne általánosságban adassanak ki engedélyek, hanem politikai lapokból p. o. vallásos cikkek kitiltassanak, a törvényhozás működéséről is csak az országgyűlés ideje alatt lehessen előleges cenzúra mellett írni, azután egyáltalában nem, s ha valami vétség történik ez irányban, lapot, cenzort szigorúan büntessenek.

Magáról a folyamodóról igen érdekesen beszél. A mi a cenzori kollégiumnak azt a megjegyzését illeti — ugymond — hogy Kossuth azt az ugynevezett radikális irányt, amelyet a Pesti Hirlapban is hirdett, a saját lapjában még nagyobb buzgalommal fogja hirdetni, hogy előfizetőket kapjon, s minden erejéből terjeszti majd az alkotmányellenes elveket, a helytartótanács is föltétlen bizonyosnak tartja, hogy ez be fog következni. Mert nem lehet tagadni, hogy Kossuth »nem közönséges

elmeletheztségével, a közéletből merített bő tapasztalásával tárgyalván a hazai intézmények újításait, s az ország törvényhozásának cselekedeteit, ezt olyan mértékben tette, hogy a közigazgatásnak fegyelmét, sőt a törvényhatóságoknak és a lakosságnak megbotránkoztatását is fölkellette — sőt, tullépvén jogkörét, a rábizott Pesti Hirlapot egyszerű szépirodalmi-politikai közlönyből a legszélsőbb ellenzék közlönyévé tette; — tőle tehát jót várni ezentúl sem lehet. Mégis, — azt hiszi a helytartótanács — hogy ha kimutatta Kossuth, hogy a lap kiadására van biztosítéka, egészen nem lehet az engedélyt megtagadni tőle; adassék meg az a főnebb elősorolt megszorítások mellett hetenként kétszer megjelenendő újságra.

A helytartótanácsnak ezt a véleményét *József nádor* kísérőlevéllel küldi meg a kancelláriának. Ebben elmondja, hogy Kossuth neki is bemutatván kérelmét, annak támogatására megkérte. A nádor azt a reményét fejezi ki, hogy Kossuthnak, ki a Pesti Hirlap szerkesztése által magának »*jelentékeny hírnevet és tekintélyt szerzett*«, de egyuttal megélhetési módot is, nem fogják kérelmét megtagadni. Azt ajánlja: vagy engedjék meg neki az új lapot, vagy valamelyik már meglévőnek a szerkesztését bizzák rá, — mindkét esetben kellő ellenőrzés mellett, — vagy pedig más egyéb módon adjon neki a kormány alkalmat a maga és családja tisztességes ellátására és kötelezze le őt magának. Ellenkező esetben — jegyzi meg nagy éleslátással, — előre meg lehet mondani, hogy ez a »*kitűnő képességű és eszű férfi*,« ha kenyerét elveszik tőle, anyagi gondoktól elkесerítve, ismét megkezdi izgatásait a megyékben, s új bajokat fog okozni a kormánynak.

De a kancellária többségében nincs meg a nádor éleslátása. Hosszasán és általánosságban fejtegeti a fölterjesztés, hogy új lapok egyáltalában nem szükségesek, s azok legfeljebb csak az illető szerkesztőknek használnak, ellenben a közvélemény nyugalmát háborítják; hogy ügyes szerkesztő a cenzorokat könnyen kijátszhatja, s így lehetetlen ártalmas eszméknek a közönség közé becsempészését meggátolni; s hogy, ha már engedély adatik új lapra, az csak olyan embernek adassék, aki a kardinális szempontokban legalább, egyetért a kormánnyal. Mivel pedig Kossuth eddigi szerkesztői működése közben soha ilyen, a kormánynak hasznos, elveket nem hirdetett, s azt ezentúl sem remélhetni tőle, az engedély megtagadását hozza javaslatba.

A kancellária e szűkkeblű határozata ellen annak két tanácsosa: *Bartal* és *Platthy* szólal fel, külön véleményükben körülbelől a nádor nézetét osztva. Szerintök a jog és méltányosság szól Kossuth mellett, ki már évek óta szerkesztő. Különbén sem lehet őt az írástól eltiltani; ha engedélyt nem kap, valamelyik már meglévő lappal keres és talál majd érintkezést, vagy, *szóval mondja el, amit nem írhat* meg. Az engedély megtagadása rossz vért fog az országban szülni, s a nyugtalanságot fokozhatja. Most is panaszok hallatszanak — úgymond a különvélemény, — hogy a meglévő lapok a mágnások kezében vannak, s azért szükséges, hogy a lovagi rendnek, és a többi osztálynak is meg legyen a maga közlönye. Kéri, adassék meg az engedély hetenként kétszer megjelenő lapra.

De sem a nádor felszólalásának, sem a különvéleménynek nem volt foganatja a király előtt. A fölterjesztés alján ott van a legfelsőbb határozat: »a kérelemnek helyt adni nem lehet,« aláírva *Ferdinánd* saját kezével.

Ezzel az elutasítással aztán Kossuthot csakugyan leszorította a kormány az újságírás teréről, s kényszerítette, hogy másutt keressen tért képességei számára.

Érdekesnek tartom megemlíteni, hogy a különvélemény egyik szerzője: Platthy, ugyanaz, a ki 1823-ban, mikor elrendeltetett, hogy az adó ezentúl váltó helyett pengőpénzben fizetessék — ami egyértelmű volt az adónak harmadfélszeres fölemelésével, — Borsodban ez intézkedés ellen olyan nagy agitációt fejtett ki. Az öreg kuruczot hiába tették nagy hivatalba később, a vér nem tagadhatta meg magát.

Van ennek a dolognak még egy epilógja is. Hontmegye megtudván, hogy az engedély Kossuthnak nem adatott meg, kéri a királyt, hárítsa el kegyesen az akadályokat, melyek Kossuth hírlapirói működését gátolják; a kancellária azonban, hivatkozva arra: hogy az ügy már el van intézve, ad acta teszi a megye kérelmét.

K. KARLOVSZKY ENDRE.

ESZTERHÁZY PÁL NÁDOR VERSEIRŐL.

Az Egyetemes Philologiai Közlöny 1893. jan. 4-én megjelent füzetének egy cikkéről így ír az Akadémiai Értesítő 1893. januári füzete: »A második cikkben: »Zrínyi legújabb epigonja« *Kanyaró Ferencz* kimutatja, hogy Eszterházy Pál nádor versei, melyeket Merényi Lajos az »Irodalomtörténeti Közlemények«-ben (1892. II. és III. füz.) kiadott és a XVII. század kiváló termékeinek hirdetett, legnagyobbbrészt plágiumok Zrínyiből és Listiből, a mit számos, hasábosan egymás mellé nyomtatott részlettel bizonyít be. A kölcsönzött részletek közt van a Zrínyiasz leg-híresebb lyrai gyöngye, a török ifjú éneke is, mely majd minden magyar olvasó-könyvben található és Eszterházy Pál verseinek közlője még erre sem ismert reá.«

A Philologiai Közlönyt nem olvastam; nem tudtam hozzájutni közkönyvtárainkban. Meg vagyok róla győződve, hogy Kanyaró úr, kit tanulmányozó embernek és pontos kutatónak ismerek, helyesen állapította meg a kölcsönzést. Sajnálom, hogy cikkét nem hozzám küldte: örömet kiadom vala, a mint magam is, midőn rájöttem, hogy lapomban Ferenczi Zoltán úr becses közleményében Rozsnyai Dávidnak két verse Cserei verse gyanánt közöltetett (Irodalomtört. Közl. 1891. 454, 455. l.) siettem arról saját lapomban hírt adni. (Irodalomtört. Közl. 1892. 70, 71. l.) Igaz, hogy nem kiáltottam el magam hogy: plágium! Cserei plagizált! bár szóról-szóra vett át Rozsnyaitól több strophás két különböző verset. A ki ismeri XVI. XVII. századi költői irodalmunkat, igen jól tudja,